

Slēdziens par Buļļu purva biotopu stāvokli

Pēc veģetācijas un ainavas rakstura Buļļu purvs ir augstais purvs, kas ūdeni saņem tikai ar nokrišņiem. Kūdras slānis vidēji ir 3,0 m, bet maksimāli 5,2 m dziļš. Ģeoloģiskās rekognoscēšanas rezultātā novērtētie kūdras krājumi ir aptuveni 500 tūkst. t rūpnieciski prognozējamai ieguvei no 160 hektāriem.

Purvs 115 ha platībā ietilpst „Mazo Kangaru” dabas liegumā, kas sastāda 35% no lieguma teritorijas. Izstrādājot un apstiprinot lieguma dabas aizsardzības plānu laika periodam no 2004. gada līdz 2009. gadam, liegumā tika iekļauts purva atzars ziemeļrietumu malā. Līdz ar to visa purva ekosistēma atrodas aizsargātā dabas teritorijā.

Purva robežu līnija ir ļoti izlocīta. To šaurā joslā ietver priežu purvājs, ziemeļrietumu stūrī viršu kūdrenis. No ziemeļaustrumu daļas virzienā uz purva centru iestiepjas plaša, ar priežu purvāju klāta pussala. 1962. gadā tika izstrādāts Buļļu purvu ieskaujošo mežu meliorācijas plāns, ko realizēja tuvāko gadu laikā. Ziemeļrietumu stūrī ir dabiska notece. Kopš izbūves meliorācijas sistēmas nav koptas, grāvji piepildījušies ar sfagniem. Atsevišķi grāvji nav tikuši pievienoti kopīgajai notecei sistēmai. Sastādot lieguma dabas aizsardzības plānu, tika salīdzināta purva karte pirms meliorācijas ar 1979. gada karti (aptuveni 20 gadus pēc meliorācijas). Secināts, ka purva samazināšanās nav novērojama.

Buļļu purva augstā purva biotops ir Eiropas nozīmes prioritārais aizsargājamais biotops. „Mazo kangaru” dabas liegums ir iekļauts *Natura 2000* sarakstā (Eiropas biotopu kods 7110*, kods Latvijas biotopu klasifikatorā G.3.). Purvā ir šādi biotopi: ciņi ar sfagniem (G.3.1.1.), ciņi ar sīkkrūmiem G.3.1.2.), ciņi ar makstaino spilvi (G.3.1.5.), ieplakas ar dūkstu grīslī (G.3.2.1.), daudz ieplaku ar parasto baltmeldru (G.3.2.2.), ar ūdeni pastāvīgi pildītas lāmas (G.3.3.). Purva centrālajā daļā ir saglabājusies tipiska augstā purva veģetācija. Dominē ciņu – ieplaku un grēdu – lāmu kompleksi. Vairākās vietās purva dažādās daļās ir palielas lāmas ar plašāku ūdens virsmu un saliņām. Dienvidu malā Kangaru osa stāvas nogāzes pakājē pēdējos gados pastāvīgi guļ ūdens, kas appludinājis šauro meža josliņu.

Daudzveidīgo apstākļu dēļ purvā un ap to esošajā lieguma teritorijā dzīvo 72 putnu sugas. Kā ligzdojošas konstatētas 7 ES Putnu Direktīvā minētas sugas (pelēkā dzērve, rubenis, meža pīle u.c.), pavisam ir 28 ir Eiropā aizsargājamās sugas. Purva malas pļāvās ligzdo Eiropas nozīmes prioritārā suga grieze, mežos dzeņveidīgie, tajā skaitā melnā un pelēkā dzilna.

Apsekojot Buļļu purvu 2005. gada septembrī nācās konstatēt, ka meliorācijas ietekme uz purvu ir jūtama. Kaut arī tipiskajā grēdu – lāmu kompleksā ūdens līmenis bija tikai ap 25 cm zem sfagnu virsmas, purva hidroloģisko situāciju joprojām būtiski ietekmē kontūrgrāvis purva ziemeļu daļā, kas stiepjas gar visu purva malu. Tas ir 2 – 2,5 m plats un nav aizaudzis ar sfagniem. Tā tuvumā ir ietekmēta purva veģetācija, ir izveidojies priežu mežs. Purva rietumu daļā atrodas kūdras karjeri, kuros 50-to gadu vidū ir rakta kūdra. Tagad šie karjeri ir aizauguši ar sfagnu paklāju, tomēr kūdras ieguves ietekme ir saglabājusies, par ko liecina priežu un bērzu ieviešanās šajā vietā, kā arī vietām izveidojušās blīvas viršu audzes. Rietumu daļā purvu šķērso grāvis, kurš arī joprojām ietekmē purva ekosistēmu, par ko liecina blīvas priežu audzes grāvja tuvumā.

Slēdziens:

Ņemot vērā purva nozīmi Latvijas un Eiropas dabas daudzveidības saglabāšanā, jāsecina sekojošais:

1. jānovērš susināšanas ietekme uz augstā purva veģetāciju, kas ir Biotopu direktīvas aizsargājams biotops;
2. to iespējams veikt, izbūvējot dambjus uz grāvjiem;
3. jāievēro Latvijas likumdošanu, kas nosaka, ka ir nepieciešams izstrādāt tehniskos projektus dambju būvei;
4. šajā gadījumā nepieciešama arī detalizēta teritorijas hidroloģiskā izpēte.

Dr. biol. Māra Pakalne
Latvijas Dabas Fonds
Projekta „Purva biotopu aizsardzības plāna īstenošana Latvijā” vadītāja
E-pasts: mara@lanet.lv
Tel: 7830993

Dr. biol. Gaida Ābele
Allažu pagasta bioloģiskās daudzveidības konsultante
Tel: 9491331

10.10.2005.